

Středověké město

Města v Evropě: antika

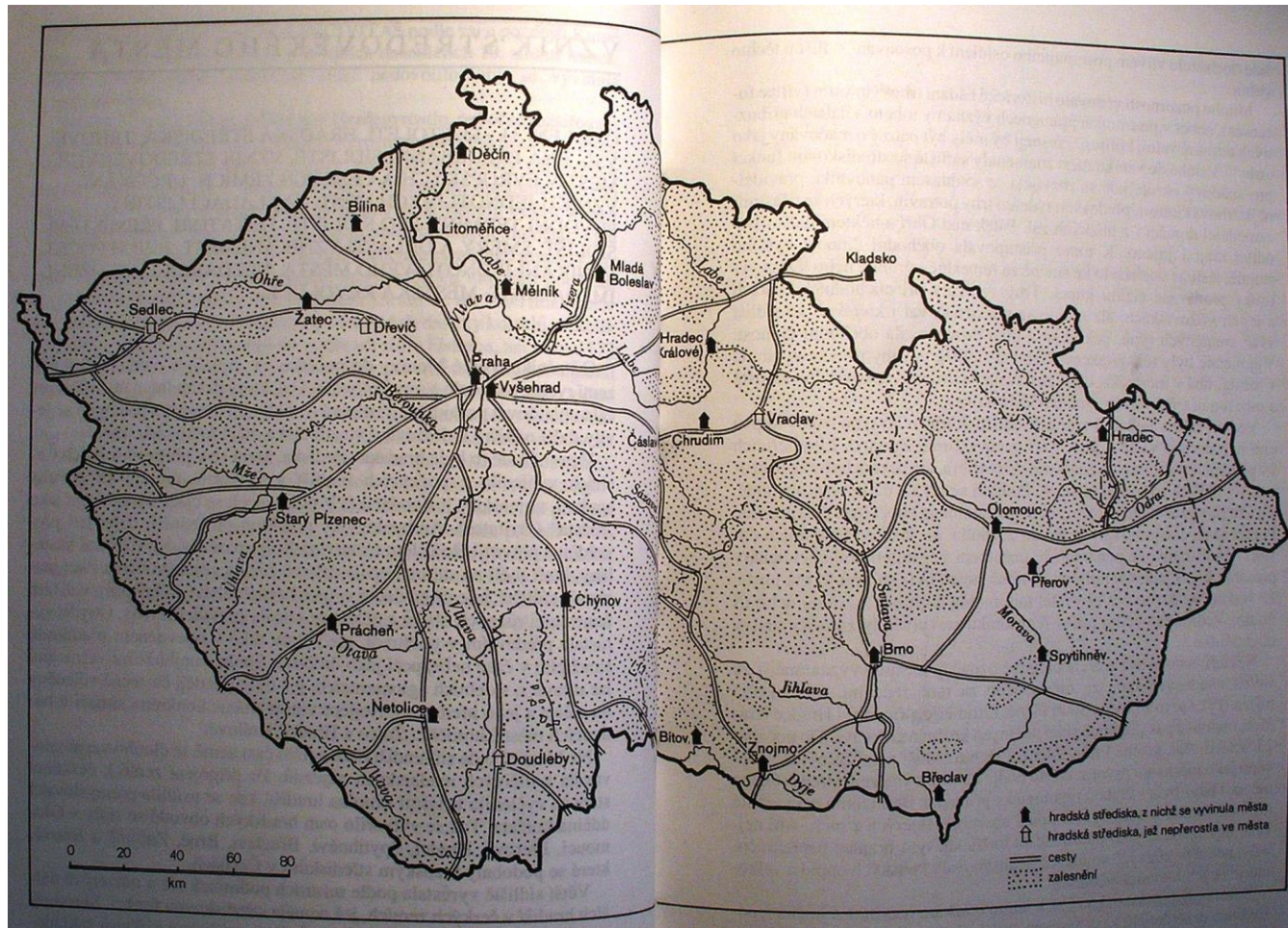

Města v Evropě: středověk

- Předindustriální město
  - Středověké a raně novověké město
- Moderní město
  - Město 19. a 1. pol. 20. století: industrializace a urbanizace
- Město 2. poloviny 20. a 21. století
  - Postmoderní město; suburbanizace

Tradiční - předindustriální město středověké

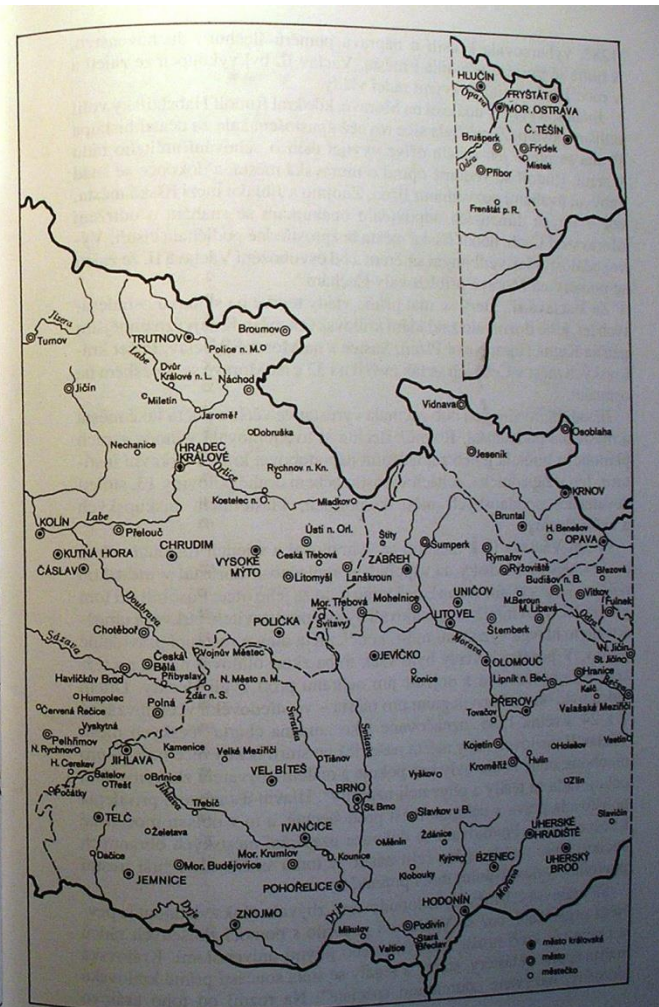
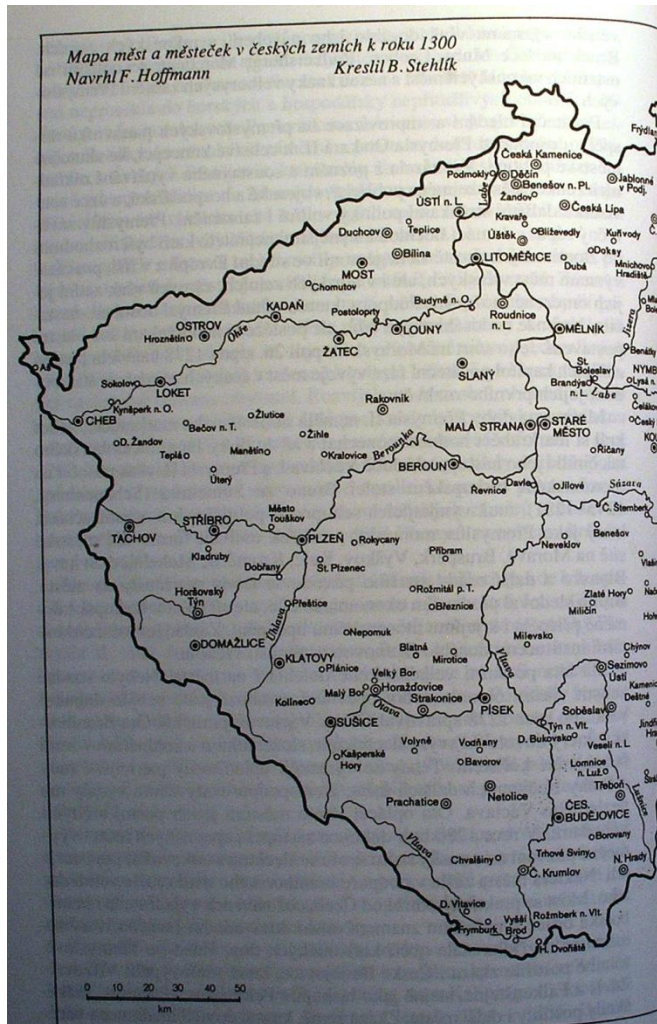
- předlokační města

Městská revoluce 13. století

- právní města
  - přetvořena z předlokačních měst
  - založena „na zeleném drnu“ – lokační města
  - přenesení (trhové) osady
  - přeměna z římského tábora (u nás ne!)
- souvisí s německou, tzv. vnější kolonizací
- 1220-1300 vytvořena síť měst v českých zemích

Města v Čechách a na Moravě kolem r. 1300

Města v Čechách a na Moravě kolem r. 1500

Hornická kolonizace

- **Jihlava a Havlíčkův Brod** (vznikly nové osady: Přebyslav, Bělá, Šlapanice) – Václav I. – konec 13. století, pak **Kutná Hora**
- 16. stol. – **Jáchymov** - 1516 a stal se 2. největším městem v království

Typologie středověkých měst

- královská
- poddanská

- města
- městečka (Markt, Flecke)

Atributy města (1)

- Zakládací listina
- Městská práva
- Pečeť
- Znak

První písemná zmínka a další metody určení vzniku stáří sídla

- **Nejstarší písemná zmínka**

Antonín Profous: *Místní jména v Čechách – Jejich vznik, původní význam a změny*

- **Onomastika** – nauka o jménech. Zabývá se jejich vznikem, tvořením, rozšířením a povahou.

Má tato hlavní odvětví:

antroponomastika – nauka o jménech živých bytostí

chrématonomastika - nauka o pojmenování věcí

toponomastika – nauka o zeměpisných jménech

Vladimír Šmilauer: koncovky v názvech osad:

2. polovina 11. + 12. stol. –ANY

12. stol. –ICE, -OVICE

13. stol. –IN, -OV

Újezdy – 12. stol. v obd. vnitřní kolonizace , Lhoty – 13. stol., dnes 300

- **Patrocinia** – Zdeněk Boháč

Kliment, Petr, Jan Křtitel, Václav, Vavřinec, Jiří, Archanděl Michael, Gothard, Havel

Od pol. 12. stol.: Martin, Linhart, Jiljí, Jakub, Bartoloměj, Mikuláš, sv. Kříž

13. stol. Boží Tělo, Všech svatých, Kateřina aj. ženská jména

Atributy města (2)- základní charakteristiky v prostoru (Urbánní morfologie)

- **Poloha** – nadmořská výška, vůči řece, cestám a dalším sídlům v okolí
- Náměstí
- Tržní náměstí
- Kostel
- Kláštery
- Radnice
- Ulice, hradby, brány
- hostinec
- Mosty a brody
- Koncentrace řemesel
- Rybníky a ojediněle vodárenské věže
- Mlýny

Cardo x decumanus

GOTIKA

- Lokační města: pravidelný půdorys, souvislá zástavba
- Přemysl Otakar II.: České Budějovice x Marchegg

Marchegg

Úkol:

- Zjistěte: datum první písemné zmínky o vašem městě

(Antonín Profous: *Místní jména v Čechách – Jejich vznik, původní význam a změny*, Praha 1947-1960)

- Způsob založení, dá-li se určit, a typ (královské/poddanské) – jestli se měnilo, tak vypište

(Kuča)

- Pečeť

(Alois Příbyl – Karel Liška, *Znaky a pečete středočeských měst*, Praha 1975; Jaroslav Dřímál – Ivan Starha (red.), *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*, Brno 1979; základní info Kuča nebo HAM nebo, pokud nenajdete speciální studii, se nejlépe informujte v příslušném okresním archivu)

- Městský znak

(Jiří Čarek, *Městské znaky v českých zemích*, Praha 1985)

- Zjistěte údaje o opevnění, farním kostele a kláštorech v předhusitské době (zasvěcení a polohu)